

МИХАИЛ САДОВЯНУ
ЛОВДЖИЙСКИТЕ РАЗКАЗИ
СА ОТ БОГА ДАДЕНИ

Превод от румънски: Веселина Георгиева, 1980

chitanka.info

Чиракът, за който вече стана дума, имаше зад гърба си едногодишна ловджийска практика. Тя беше твърде бедна, с малко победи, но богата на поуки и лични наблюдения.

В свечеряващото се небе бекасите прелетяха над поляната като огромни прилепи; гърмежите отекнаха продължително из дълбоките урви и тишината отново се спусна като нежно було. Единствената жертва в пролетната привечер беше момчето, което се чувствуваше обидено от криволичещия и коварен полет на непознатите птици с дълги човки и уплашени очи, но и дълбоко развълнувано от новостите в природата и от собствените си преживявания.

В жарките летни следобеди пѣдпѣдъците и дърдавците отново ставаха повод за всяващи ужас изстрели. По думите на старите стрелци те били лесен улов, но без куче човек не можел да постигне голям успех. Следователно, след като скита дълго из стърнищата, момчето се завърна с все по-настойчивото убеждение, че възрастта и опитът имат голямо значение и че непременно трябва да получи или да открадне отнякъде куче-птичар. Дядо Некита Ловеца дори му бе внушил, че само крадените кучета носят късмет при лова. И за да докаже това, му разказа много случки, от които ясно проличаваше истинската същност на наблюденията му.

След това дойде първата му среща със зайците, която беше още по-странна. Когато най-малко очакваше, защото мислите му бяха другаде, от трънаците в края на синора изскочи нещо като щъркел, който сякаш искаше да литне към небето, но после се мярнаха уши, червеникава козина и пѣргави крака, които го отведоха чак в другия край на нивата, и едва сега задъханото момче забеляза неизползуваната пушка в ръцете си. То примигна и вторачи поглед в трепкащата мараня, в която зверчето все повече се смаляваше и най-после изчезна. През целия ден се спираше край трънките по синорите и с неспокойно сърце очакваше да изскочи друг заек. Обаче случайността си има установени други правила. Не всякога зайците изскачат от трънаците. И за да стане по-понятно това твърдение, от покритото с прах пасище, иззад една къртичина край пътя се показа заек точно когато момчето, изгубило всякаква надежда, бе сложило предпазителя на спусъка и бе преметнало пушката на рамо. „Човек не знае откъде ще изскочи заекът“ — рече дядо Некита Ловеца, измъкна лулата от устата си и я прибра в кемера. После плю встрани и едва след това вдигна пушката,

за да се прицели. На момчето му се стори, че мина още много време, докато чу изстрела. После видя, че заекът падна, а него го прониза дълбоко съжаление, дете не познава достатъчно добре стойността на старите поговорки.

За младите ловци учебниците, учителите и дългите училищни дни често пъти са неизмеримо безполезни. Първия час, когато им предаваха за уравнение от първа степен, момчето си мислеше за яребиците, видени в горичката край Сирет. В началото само си мислеше за яребиците и за шумния им полет. Но под монотонния глас на учителя до алгебричните формули върху страницата то започна грижливо да рисува ято от тези птици, които се носеха над стърнището. В далечината се показва и заек, който изкачва хълма с вирнати уши. Когато въпросът откъм катедрата го шибна като тънък бич, момчето се изправи бавно и вместо яребици и зайци видя около себе си наведени над учебниците глави, а пред дъската блесналите очила на господин Чолак. Стоеше право и замислено, изпълнено с благородно и тъжно примирение. „Трябва непременно да си намеря куче-птичар“ — помисли си момчето, докато седнаше на чина и внимателно гледаше яребиците край горичката. Това бяха истински яребици от лъките край Сирет, а тези места му бяха най-мили, защото там започна чиракуването му в лова. С нетърпение очакваше следващата пролет от живота си, за да бъде под ясното небе и до искрящата река, за да гледа летенето на безбройните патици.

Тази пролет не се забави много. Дори пристигна твърде бързо, както всичко преходно. И чиракът пак тръгна по пътеките към Сирет заедно с дядо Некита. „Младият стрелец винаги трябва да върви под крилото на стария ловец“ — казваше дядо Некита. Момчето го слушаше със сериозно лице и му вярваше. А селянинът дебнеше с крайчеца на околото си и чакаше мига, в който от джоба на момчето ще се появи пакет доброкачествен тютюн. Въздухът беше изпълнен със същото сияние както през миналата пролет, но сред горичките не блестяха блатата. Между ракивовите храсти се зеленееше млада трева; по закътаните и влажни места сред сухите листа никнеха теменужки и великденчета, които сякаш се усмихваха сред снега. Никъде нищо не се виждаше от миналогодишния пейзаж.

— Миналата година навсякъде имаше блатата и патици — каза момчето.

— Възможно е — отговори дядо Некита, — но водите от онези блата са се качили на небето и тази пролет Сирет си тече сам сред лъките. Мочурищата бяха като играчки, а сега вече ги няма.

„И все пак изглеждаха вечни като всичко в природата“ — размишляваше чиракът.

— Аз от четиридесет години ходя по тези места и съм свикнал с промените — продума пак старият ловец. — Някога Сирет течеше тук, сега се е преместил зад горичката. Ама ти не се безпокой, не се тревожи, аз знам стари блата, където ще намерим патици, стига да сме кадърни да ги гръмнем...

Момчето замълча. Предпочиташе да ги стреля в присъствието на Кока и Алеку, миналогодишните му другари. И изведнъж изпита необходимостта да разкаже случката с патиците, паднали във водата. С един изстрел бил ударил две патици и после с плуване ги извадил от Сирет. Старецът кимна с глава без възхищение и само рече: „Хм.“ Не вярваше той на подобни истории и небивалици.

— Мога да ти покажа и мястото, дядо Некита — разгорещено викна чиракът. — Имам дори и свидетели...

— Мда-да — смънка безразлично старецът.

Лицето на момчето пламна и то млъкна. За миг ланшният подвиг му се стори неправдоподобен. После изпита гордост от рядката и наистина невероятна случка. В същото време разбираше, че само подобни случки са достойни за разказване. Но трябва да ги обосновеш по специален начин и да ги представиш в по-особена светлина, както правеше дядо Некита, когато му разказваше отдавнашни случки. И макар да бяха невероятни истории, момчето вярваше на всичко. Скрито погледна към спътника си, за да открие тайната му, да види дали си дава важност, но видя все същото измъчено лице с остра прошарена брада, все същия червеникав калпак и стара аба, все същата вулия от кожа на язовец и същата едноцветна пушка. Дядо Некита забележа погледа му и се усмихна с проникателните си и присвити очи. В зелените му ириси имаше нещо живо и променливо като водата.

— Ела с мене край блатото на Крупа — рече старецът убедително и с примамлив глас. — Там край старата лъка водата е дълбока. Там имам стара колиба, където съм направил нещо като гюме. Ще си имаме подслон, няма да се боим ни от вятър, ни от дъжд. Ще чакаме патиците. Първата, която ударим, ще я сложим за примамка и

ще вържем за човката ѝ тръстикова пръчка. Тя ще стои в блатото и ще привлича другите, които прелитат: те ще кацат около нея, а ние ще стреляме от гюмето. Сетне аз ще ги изваждам с малката лодчица, която съм скътал и скрил сред ракитака и къпинените ластари. Няма да е нужно да плуваме до патиците. Ще ги извадим лесно, без да се мъчим и трепем...

Ученикът слушаше мълчаливо и почтително.

По криволичещи пътеки те проникнаха до скрити и неподозирани места, където намериха тъмното блато край старата лъка и тръстиковото гюме. Всичко беше много по-различно и по-красиво, отколкото си го представяше момчето.

Седнаха под клонестите върби до колибата и зачакаха залеза на слънцето. Дядо Некита извади измежду различните сечива във вулията си от кожа на язовец две глави червен лук и комат ръжен хляб. Както всякога торбата на момчето беше празна и то със скрито, сподавено учудване изяде половината от черния хляб и една глава лук, като се мъчеше да си обясни защо тази бързо приготвена вечеря беше толкова вкусна. Вода се намираше съвсем наблизко, в една хралупа под стария бряг имаше изворче. Когато коленичи, за да пие, видя в бистрата повърхност младото си лице, след това очите му останаха приковани в извора, който непрекъснато бълбукаше и трещеше на дъното, местеше и разпръскваше белезникавия пясък. Водата беше студена и пивка и сякаш се вля в кръвта му като ново и непознато питие и го развесели. Изправи се, погледна небето, усамотено място, лъката и тъмното блато, където след залез-слънце щяха да дойдат патиците, после пак се наведе над извора и дълго пи вода. „Този извор е като изворите от приказките“ — помисли си момчето и усмихнато се запъти към колибата на стареца.

— Защо се усмихваш, млади господине? — попита ловецът, като вдигна глава.

— Радвам се — отговори чиракът, — защото ще ми разкажеш някоя случка, станала с теб отдавна.

— Каква случка?

— Не знам. Някоя отдавнашна случка.

Дядо Некита погледна учудено момчето. Забеляза, че то търси в джоба на палтото си втория пакет с тютюн: знаеше, че пак на него ще го даде, но разбра, че сега му поставя условие. Проницателните му очи

внимателно разгледаха лицето на чирака, за да отгатне намеренията му. Трябва да му разкаже някаква ловджийска история, това беше цената на един пакет тютюн. До залез-слънце имаше време колкото за една не много дълга приказка. Какво да му разкаже?

Чиракът седна под тръстиковия заслон и зачака мълчаливо. Докосна още веднъж пакета с тютюн и се почувствува господар на времето и на живота. В горещия пролетен следобед блатото, изпълнено и натежало от живот, дремеше под сводовете от напъпили върби. Прозрачният въздух ухаеше на свежа земя и зелена трева. В безоблачното небе над тях прелетяха два орела и описаха с разперените си криле два противоположни кръга. От далечните височини единият орел нададе остър крясък, после се спуснаха на юг и изчезнаха в синевата. По тънките върхове на тополите накацах скорци. Те си подсвиркваха проточено, гърлено, викаха се по хайдушки — тихичко и загадъчно, — сякаш имаха да вършат нещо далече от света, скрито от хората. Те отлетяха, като все така си подвикваха и се преследваха в светлината; момчето не ги виждаше, но все още ги чуваше как се подканват да извършат скритото си деяние. После пристигнаха учудени сойки. Дойдоха и свраки. Едните кацнаха на тополите, другите на върбите и започнаха злобно да се карат. А когато се помириха, тръгнаха след скорците, за да открият какво са извършили. Жабок изкряка три пъти в края на блатото, после млъкна отегчен. Над него изведнъж прелетя орехчето — най-мъничкото птиче на гората — и изчурулика така тъничко, че го чу само тишината.

— Каква случка да ти разкажа? — промълви дядо Некита и момчето не се учуди, че ловецът говори така тихо. — Мога да ти разкажа, млади господине, много неща, които са ми се случили или съм ги видял. Едно от друго по-хубави. Смятам да ти разкажа една случка от времето, когато бях горски пазач в хангу, където имаше гори старият ни чокоин, който почина, сега само името му се споменава. Една зима той се върна от чужбина, където ходеше да се весели, с един велик болярин от Индийското царство. Той беше черен, с бели зъби и облечен в скъпи кожи. Извади от някакви сандъчета две пушки, целите украсени със злато и сребро. Нашият стопанин, господин Йоргу, поведе този индийски принц към планината през една такава зима, изкачиха се по стръмни скали, заобиколени с пропасти, където могат да минат само козите. Вървяха по заснежени и заледени пътеки — на

обувките си имаха железни зъбци. Най-отпред вървеше старият горски пазач, дядо Калистру, моят кръстник, който ни изведе над пропастите, в непознати места, в една снежна пустиня, където държеше затворена една мечка...

— Как така затворена, дядо Некита?

— Здраво затворена, като правят планинските ловци. След като мечката влезеше в бърлогата си за зимния сън, дядо Калистру отиваше с още няколко горски пазачи, затваряше и залостваше входа. Когато нашият господар се връщаше от чужбина и пожелаеше да отиде на лов за мечки, дядо Калистру го водеше на познатото място. И така отидохме ние там с шум и трясък, младите горски пазачи отвориха входа на пещерата и започнаха да мушкат сънената мечка с дълги колове. Нашият стопанин и боляринът от Индия стояха с готови пушки в ръце, да речем оттук на трийсет крачки разстояние. Господарят ни беше разумен човек, гледаше внимателно и загрижено. А другоземецът все се смееше и ни се струваше прекалено весел. На него сякаш не му се вярваше, че пазачите мушкат и дразнят мечка в пещерата. Звярът не се оставяше да го измъкнат, изглеждаше мързелив и изведнъж, както си стояхме и чакахме, той се показва в отвора на пещерата, изправи се на два крака и нададе такъв страшен рев, че пазачите отстъпиха назад и паднаха по гръб. А когато изрева повторно, нашият господар извика на госта си: „Стреляй!“ А индиецът се смее и гледа... Стреля два пъти, но куршумите отлетяха другаде, високо, в клоните на елите. Когато димът се разнесе, той се смееше с ококорени очи, а мечката с рев се спусна към нас, ама най-вече към господарите, които стояха точно пред пещерата. Господарят ни започна да крещи и да ругае тоя ловец, който стреля в клоните на елите, и колкото по-силно ругаеше, толкова повече се смееше принцът, защото не разбираше, че го псува по молдовски. Най-после стреля и нашият господар два пъти, а мечката скочи върху тях. Беше я улучил, но все още имаше достатъчно сили и така отваряше голямата си червена уста, в която езикът мърдаше непрекъснато, че и сега ме побиват тръпки, като си спомня. Вдигнахме секирите и пристъпихме напред. Тогава дядо Калистру, моят кръстник, съблече кожата си.

— Защо го съблече?

— Потрай, ще видиш. Тогава дядо Калистру, моят кръстник, си свали кожата и измъкна от кемера си един ей толкова дълъг нож. Той

никога не се разделяше с този нож. Хвърли кожуха към мечката. Тя го хвана с лапите си и започна да го мачка и да го скубе, а старецът заби ножа в корема ѝ и го изтърбуши. Тогава индийският принц престана да се смее. А мечката падна върху снега и умря с лапи на гърдите. Това видях в планината, когато бях млад. Така беше свикнал да лови мечки дядо Калистру, мойт кръстник...

Ловецът замълча усмихнат и се загледа внимателно в тъмното блато. Момчето пусна скришом пакета с тютюн в джоба му и с известно съмнение се запита дали случката е истинска. Несъмнено така е било. Необикновена случка, която прилича на ловджийска измислица, но без съмнение точно така е станало, както разказва дядо Некита.

— Дядо Некита, а ти беше ли там, когато е станала тази случка?

— Там бях. Свидетели вече нямам, ама там бях, млади господине. Всичко съм го видял с очите си, както те виждам тебе.

„Сигурно така е било“ — рече си наум момчето.

Двамата ловци стояха мълчаливи под тръстиковия заслон, слушаха леките шумове на усамотеното място и чакаха патиците. В това време на отсрещния бряг, наклонен и далечен, сред кривите върби се показва някакво кестеняво животно с къси крачета, което се движеше крадливо като котка и чиято козина ярко блестеше на залязващото слънце.

Момчето трепна. Старецът стисна ръката му, за да го укроти. После доближили глави и затаили дъх, те проследиха бързите движения на звяра. Видяха как измъкна на пясъка сребриста риба и лакомо я разкъса.

Името на дивата твар крещеше в цялото тяло на момчето, но устните му го промълвиха като лек полъх. Ловецът обърна към него искрящия си поглед и направи утвърдителен знак само с клепачи: така е. После пак извиха глави към риболовеца и го загледаха внимателно и напрегнато. Не се поклащаше ни едно клонче, не се чуваше никакъв звук. Зверчето се измъкна от тихата светлина на залеза, плъзна се в бистрата вода на блатото и леко раздвижи повърхността ѝ. Двамата другари стояха все така неподвижно с разтуптени сърца и чакаха животното да се покаже над водата сред къдриви кръгове някъде близо до тях. Но то не се показва.

Момчето се върна към зимната случка в планината, която отново изживя с всичките ѝ драматични подробности. И веднага си представи как я разказва с важен глас на Кока и Алеку — двамата млади като него ловци, — почти убеден, че нещата са се случили пред очите му. „Красиви и интересни са не самите случки — мислеше си то усмихнато, — а думите, те са всичко.“ И твърдо реши да поднесе на съперниците си една истинска случка с мечки, с индиец и с дядо Калистру.

В тоя момент въздухът се раздвижи от неочакван вятър и патиците долетяха в блатото на Крупа.

1926 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.